چاوپێکەوتن لەگەڵ مامۆستا ڕەزا شوان ... ئا: ڕۆستەم خامۆش

م. ڕەزا شوان:
(منداڵەکانمان، گرنگترین و بێ نرخترین سامان و سەرمایەی گەلەکەمانن)

چەند گرنگ و پڕ بایەخە، کەسانێ هەبن خەم لە نەوەکانی دواڕۆژی نیشتمان بخۆن، وە دڵسۆزبن بۆ ئەوەی پەروەردەیەکی باش بکرێن و ئاشنا بن بە فەرهەنگ و کەلتوور و زمانی نەتەوەکەی خۆیان، پاشان وەك تاکێکی هۆشیار و پێگەیشت و دەرووندرووست بە جوانترین شێوە بیکەن بە خەڵات و دیاریی بۆ کۆمەڵگەکەیان، بۆ ئەوەی ئەوانیش لە ئایندەدا بە پاکیی و دڵسۆزیی و وەفاداریی خزمەتی گەل و خاکەکەیان بکەن. بۆیە بە دڵنیاییەوە دەتوانرێ لە ڕێگەی ئەدەبی منداڵانەوە زۆر کاری گرنگ و گەورە بکرێ، بۆ نموونە: وانەی هۆنراوە، کە لە کتێبەکانی پرۆگرامی خوێندنی قوتابخانەدا پێشتر خوێندوومانەو هەرگیز لە بیرمان ناچنەوە، بۆ؟ چونکە هۆنراوە، کێش و سەروای هەیەو وشەکانی: ناسك و جوان و پڕ لە مۆسیقایە، وە زۆر سەرنج ڕاکێشەو بە ئاسانی لەبەر دەکرێ، گەشە بە هزر دەدات و خەیاڵ فراوان دەکات، ئارەزووی خوێندنەوە لای قوتابی زیاتر دەکات، بۆیە پێویستە وانەی هۆنراوە بە گرنگ بزاندرێ و زیاتر بایەخی پێبدرێ.
دەربارەی ئەم باسە و بە گشتی سەبارەت بە ئەدەبی منداڵان، ئەم دیدارەمان لەگەڵ کەسایەتی دیار و ناسراوی بواری منداڵان بەڕێز.(م. ڕەزا شوان)ی شاعیر و نووسەر ئەنجامدا.

هەڤپەیڤین: ڕۆستەم خامۆش

پرسیار: گرنگی ئەدەب بۆ منداڵان چۆن هەڵدەسەنگێنن؟

وەڵام: سەرەتا پێویستە ئەوە بزانین، کە منداڵەکانمان، گرنگترین و بێ نرخترین سامان و سەرمایەی گەلەکەمانن.. منداڵانی ئەمڕۆمان هیوا و پرۆژەی داهاتووی گەلەکەمانن، لە سایەی بایەخپێدانیان و پەروەردەکردنی دروست و ڕێنمایی و ڕاهێنان و ئاراستەکردنی ڕاستیاندا، داهاتوویەکی خوازراوی گەشتر و شیاوتر بۆ کوردو کوردستان دێنەدی.
بایەخدانمان بۆ منداڵە چاوگەشەکانی ئەمڕۆمان، بایەخدانە بۆ ژنان

و پیاوانی بەیانیمان، چونکە ئەم منداڵانەی ئەمڕۆمانن لە داهاتوودا دەبنە کەڵە پیاوانی جوامێر و قارەمان، دەبنە ژنانی ناودار و چالاکوان.. دەبنە شۆڕەسوارانی مەیدانی کوردایەتی و مەردایەتی. ئەم منداڵانەی ئەمڕۆمانن لە داهاتوودا، دەبنە دەسەڵاتداران و کاربەدەستان و هەموو دەسەڵات و کاروبارێکی کوردستان دەگرنە ئەستۆ و بەڕێوەیان دەبەن.. تا زیاتریش بایەخیان پێبدەین، زیاتر لە هێنانەدی و گەیشتن بەو داهاتووە گەشە دڵنیا دەبین.

لە ئەمڕۆدا، ڕادەی بای□خ□پ□دان و پەروەرەدەکردنی دروست و ڕاهێنان و ئامادەکردنی باش و رۆشنبیریکردنی منداڵان، بوونەتە پێوەر و هەڵسەنگاندنی رادەی پێشکەوتن و شارستانی گەلان و و□لاتان لە جیهاندا.. چونکە منداڵان ئەمڕۆ و داهاتووشن.

بایەخدانمان بە پەروەردەکردن و ئامادەکردن و ئاراستەکردنی درووستی منداڵەکانمان، پێویسترین و پیرۆزترین ئەرکی ئەستۆی هەموومانە: دایکان و باوکان، مامۆستاکان، نووسەران، هونەرمەندان، میدیاکاران و راگەیاندنەکان، رێکخراوەکان، حکومەت، هەر خەمخۆر و دڵسۆز و هیواخوازێکی داهاتوویەکی باشتر بۆ کورد و کوردستان.

پێویستە ئەوەش بزانین، کە پەروەردە و ئامادەکردن و راهێنان و رۆشنبیریکردنی منداڵان، کارێکی هەڕەمەکی و ئاسان نییە.. کارێکی زۆر هەستیار و چارەنووسازە، هەر هەڵەیەک بکەین، زیانێکی گەورەو و کارەساتێکی وێرانکردنی لێدەک□وت□وە و ڕاستکردنەوەیان زۆر زەحمەتە.. بۆیە پێویستیی بە بەڵەدی هەیە.

(ئەلیزابێس ماخت) دەڵێت: " لە کاتی ئەنجامدانی پەروەردەکردنی منداڵەکانماندا، هەر هەڵەیەک بکەین، دەبێتە هۆی دۆڕاندنی جەنگێک کە لە پێناوی داهاتوویەکی باشتردا دەستمان داوەتێ.. "

رۆشنبیری لە منداڵانەوە دەستپێدەکات.. ئەدەبی منداڵانیش، گرنگترین کۆڵەکەیە لە کۆڵەکەکانی رۆشنبیری و خ□ترین رووبارە لە رووبارەکانی رۆشنبیریی منداڵان.

ئەدەبی منداڵان کە تایبەتە بە منداڵانەوە، لە ئەمڕۆدا بەشێکی گرنگە لە ئەدەب بە گشتی. تا ئێستاش گەلێ پێناسەی جیاوازیان بۆ چەمکی ئەدەبی منداڵان کردوون، بەڵام هەموو پێناسەکان، کۆکن لەسەر ئەوەی کە ئەدەبی منداڵان تایبەتمەندی خۆی هەیە.

گرنگیدان بە ئەدەبی منداڵان، گرنگیدانە بە ئەدەب بە گشتی.

ئەدەبی منداڵان، کەرەستەیەکی گرنگە، هۆیەکی ئاسانیشە، لە پێکهه□نانی کەسێتییەکی دروست و هاوسەنگ لە ژیانی منداڵان و لە

گەشەکردنی زەین وهۆش و بیر و دەروون و زمانی منداڵان و ئامادەکردنیان بۆ داهاتوویەکی باشتر، کە بتوانن ڕۆڵیان هەبێت لە پێشکەوتن و لە پێکهێنانی تاکی سوودبەخش و کۆمەڵگەیەکی شاد و بەختەوەر. ئەدەبی منداڵان گرنگترین هۆیە لە هۆیەکانی پەروەردکردنی دروستی منداڵان.

(دۆن مورایە) دەڵێت: "ئەدەبی منداڵان، کاریگەرییەکی گرنگ و بایەخێکی جیاوازی لە ژیانی ئێمە و داهاتوودا هەیە"

لە ئێمەشدا، توێژەرەکان و دەروونناسان، گرنگییەکی زۆر بە ئەدەبی منداڵان دەدەن.

لەم پێودانگەوە، ئەدەبی منداڵانی کوردمان، پێویستییەکی زۆر گرنگی نەتەوەیی و کوردستانیمانە. بێجگە لەم ئامانجەش، ئەدەبی منداڵانی کورد گەلێ ڕەهەندی جیاوازی لەخۆگرتووە.

لە بارەی گرنگی ئەدەب بۆ منداڵان، شاعیری ناسراوی بولگاری (ران بوسلیک) دەڵێت: "ئەدەب بۆ منداڵان، وەکوو شیری دایک و هەوای پاک وایە، کە پێویستە هەبن"

هەر لەم بارەیەوە، دکتۆر (ناسرەدین ئەلئەسەدی) دەڵێت:"ئەدەبی منداڵان بۆ بیر، وەکوو ڤیتامینەکان وایە.. کە هۆش و ئەندێشە پێویستیان بە جۆرەکانی هەیە.. هەر جۆرەکیش لایە لە بیر و لە هەست و لە لایەنە ئەندێشەییەکان مەست دەکات"

گەر بە تەسەلی و درێژی، باس لە سوودەکانی ئەدەبی منداڵان بکەین زۆر زۆرن.

پرسیار: لە ئێستادا ئەدەبی منداڵانی کوردمان.. چۆن دەبینن و لە چ ئاستێکدایە؟

وەڵام: ئەدەبی منداڵانی کوردمان، بە بنەما و بە ڕەگ و ریشە نییە، لەگەڵ بوونی کورد لەسەر زەویدا بوونی هەبووە.. بە سەدان چیرۆکی ئەفسانەیی و نەزیلە و هەقایەت و داستان و چیرۆکی فۆلکلۆری و میللی هەمەجۆرە و هەمەمەبەستمان هەیە، بە هەزاران دەق و هۆنراوەی لای لایەی و لورین و گۆرانی دایکانی کوردمان هەیە، کە لەگەڵ ڕاژەنینی لانکی کورپەکانیان بە دەنگ و ئاوازەوە وتوویانە.. لای لایەش بەشێکە لە ئەدەبی منداڵان..لای لایە بە سەرەتای دەستپێکردنی ئەدەبی و ئەدەبی زارەکی منداڵان دادەنرێت..

(لامارتین) دەڵێت: "جوانترین هۆنراوە لە سەرانسەری جیهاندا، لای لایەی دایکانە" کونترین لای لایەش لە هەموو جیهاندا، لای لایەیەکی ڕەسەنی کوردییە، کە مێژووەکەی بۆ زیاتر لە چواردە هەزار ساڵ بەر لە ئێمە دەگەڕێتەوە، کە بە زمانی ئاڤێستا وتراوە.. گەلێ

بەڵگەی مێژوویمان هەیە، کە دێرینی و ڕەسەنایەتی ئەدەبی کوردی دەسەلمێنن.. لەو چیرۆک و هۆنراوە فۆلکلۆری و میللیانە و لەو داستان و چیرۆکە ئەفسانە کوردییانەی، کە وەکوو کەلەپووری نەتەوەیی بۆمان ماونەتەوە، بەشی منداڵانی کوردیشمانی تێیاندا هەیە.

ئەدەبی منداڵان لە جیهاندا وەکوو ئەدەبێکی نووسراوی سەربەخۆ و تایبەت بە منداڵان، لە سەردەمێکی تازەدا، بەم شێوە هونەرییە تازەی ئێستای، لقێکی تازەیە لەنێو ئەدەبی هەموو گەلاندا، بۆ ئەدەبی گەلی کوردیشمانەوە.. مێژووەکەی دەگەڕێتەوە بۆ (سەدەی حەڤدەمین)، کە بە شێوەیەکی فەرمی لە وڵاتی (فەرەنسا)دا سەری هەڵدا.

ئەدەبی منداڵانی تازە لە ئەدەبی کوردیمان دا، ئەگەرچی بە ئەدەبێکی تازەی دەزانین، بەڵام لە راستیدا، لە پێشەوەی مێژووی ئەدەبی منداڵانی زۆربەی گەلانی جیهانەوەیە. گەر پەرتووکی (نوبارا بچوکان)ی شاعیر و بیرمەندی گەلەکەمان (ئەحمەدی خانی) بە سەرەتای شیعری نوێی منداڵان دابنێین، کە لە ساڵی(١٦٨٢ز)دا دایناوە.. واتا نزیکەی(٣٣٨) ساڵ بەر لە ئێستا دایناوە.. کە بریتییە لە فەرهەنگە شیعرێکی فێرکاری بۆ زمانی کوردی بۆ منداڵانی کوردمان.

زۆربەی شاعیرانی ناسراوی کوردمان، لەپاڵ نووسینی شیعر بۆ گەورەکان، شیعر و چیرۆکەشیعر و سروود و ئۆپەرێت و شانۆشیان بۆ منداڵانی کوردمان نووسیوون.

لە سەرەتای ساڵانی حەفتاکانی سەدەی رابردووەوە، ئەدەبی منداڵانی کورد، لە رووی چۆنێتی و چەندێتییەوە، گەشەکردن و پێشکەوتن و هەمەڕەنگییەکی زیاتری بەخۆیەوە بینی، چەند شاعیر و چیرۆکنووس و شانۆنووس و هونەرمەندی وێنەکێشی ناسراو و بە توانای کوردمان، لە بواری ئەدەبی منداڵانی کورد، روویان لە بواری ئەدەبی منداڵان کرد. قۆناغ و وەرچەرخانێکی نوێ لە بواری ئەدەبی منداڵانی کورددا هاتە کایەوە.. جێ پەنجەی ئەو نووسەرانەمان لە پێشخستنی ئەدەبی منداڵانی کورددا دیارە.. هەندێکیان تا ئەمڕۆش بەردەوامن لە نووسیندا.. هەندێک لە نووسەرانی ئەدەبی منداڵانمان لە ئاستی نووسەرە بەناوبانگە جیهانییەکانی ئەم بوارە، بە کەمتر نازانم.. بە پێویستی دەزانم، کە شاکارە ئەدەبییەکانیان وەریان بگێڕن بۆ زمانی ئینگلیزی.. تا لە جیهاندا بناسرێن.

پێویستە ئەو راستییەش بڵێین، کە ژمارەی نووسەرانی ئەدەبی

منداڵانمان، لە هەموو کوردستاندا، لە هەموو لقەکانی ئەدەبی منداڵاندا زۆر کەمن و ناگەن بە پەنجا نووسەر.
ئەمەش لە چاو ژمارەی هەموو منداڵانی کورد، کە بە (٣٠) ملیۆن منداڵ مەزندە دەکرێن زۆر کەمن. ئەو نووسەرانەشی پسپۆڕی ئەدەبی منداڵانی کوردن و هەموو توانایەکیان بۆ ئەو بوارە تەرخان کردوون، لە پەنجەکانی دەستەکانمان زیاترنین. لەگەڵ ئەوەشدا، ئاستی ئەدەبی منداڵانی کورد، لە ئاستی ئەدەبی منداڵانی گەلە لە گەلانی تر باشترە، کە خاوەنی دەسەڵات و دەوڵەت و ئابووری خۆیانن.

من گەشبینم بە هاتنەدی داهاتوویەکی باشتر و گەشتری ئەدەبی منداڵانی کوردمان، لە سایەی داهێنان و ئەزموونی سەرکەوتووی نووسەرانی دەسڕەزی ئەم بوارەمان.

پرسیار: شیعری فێرکاری و پەروەردەیی لە ئەدەبی منداڵانی کورد، لە کەیەوە سەریان هەڵداوە و چ گرنگییەکیان بۆ منداڵان هەیە؟

وەڵام: شیعری فێرکاری، یا شیعری فێرکردن، یا هۆنراوەی فێرکاری، لە زمانی کوردیدا، هەرسێ زاراوەکە بۆ یەک مەبەست بەکار دەهێنرێن، لە ئەدەبی هەموو گەلانی جیهاندا بوونی هەیە. شیعری فێرکاری جۆرێکی گرنگە لە جۆرەکانی شیعری منداڵان، پانتاییەکی فراوانی لە ئەدەبی منداڵاندا گرتووە. کە سوود و گرنگی خۆی هەیە لە فێرکردن و لە پەروەردەکردنی منداڵاندا. کێش و سەروا و موزیکی هەیە و بە شێوەیەکی هونەری دەهۆنرێتەوە. شیعری فێرکاریی مەبەستی فێرکردنە، هەموو لایەنێکیش لەخۆدەگرێت: ئامۆژگاریی، ڕێنمایی، پەند و وانە، زانیاری، زانستی، ڕەوشتی، مێژوویی، پەروەردەیی، زمانی، جوگرافی، تەندروستی، بیرکاری، وەرزشی، کۆمیدی، بەها جوان و بەرزە مرۆڤایەتییەکان، کۆمەڵایەتیی،... هتد. وەکوو ژانرەکانی تری شیعر، شیعری فێرکاریش مەرج و خەسڵەتی هونەریی خۆی هەیە.

تا ئێستاش، گەلێ پێناسەی جیاواز بۆ چەمکی شیعری فێرکاری کراون، لەوانەش:
بریتییە لە: کۆمەڵێک زانیاری، یا راستیی زانیاری، کە شاعیر بە شێوەی هۆنراوە ڕێکیدەخات، بۆ ئەوەی قوتابیان بتوانن بە ئاسانی لێیان تێبگەن و لەبەریان بکەن.
هەندێکیش پێیان وایە، کە شیعری فێرکاری بەشێکی زۆری خەسڵەتە هونەرییەکانی شیعری تێدا نییە، وەکوو خەیاڵ و سۆزداری و چێژ و جوانی شیعر.

دکتۆرە (شوکریە ڕەسوول) بەم شێوەیە پێناسەی شیعری فەرکاری دەکات و دەڵێت:
“شیعری فەرکردن ئەو شیعرەیە، کە سوود بە خوێنەر یا گوێگر دەگەیەنێ، لە هەڵسوکەوت و ژیانی ڕۆژانەیدا. لە ڕێگای دەربڕینی رایەک یا پەندێک یا راسپاردنێک یا ئامۆژگارییەک، لە چەند دێڕێکی ئاشکرا و دیاریکراودا. بە زووترین کات لەبەر ئەکرێت و دەوترێتەوە”
شیعری پەروەردەیی، کە تایبەتە بە پەروەردەکردنی دروستی منداڵان، رۆڵێکی گرنگی لە پەروەردەکردن و لە هاندان و ئامادەکردنی منداڵان بۆ ژیانی ئەمڕۆ و داهاتوویان هەیە.. بە تەواکەری پرۆگرامەکانی خوێندنی کوردی قوتابخانەی بنەڕەتیش دادەنرێت.

دکتۆر (فازل مەجید مەحمود) بەم شێوەیە شیعری پەروەردەیی پۆلێن کردووە:
(پەروەردەی نیشتمانی، پەروەردەی فەرکاری و خوێندن، پەروەردەی ڕەوشتی، پەروەردەی مرۆڤایەتی، پەروەردەی هۆشەکی و دەروونی، پەروەردەی وەرزشی، پەروەردەی ئاینی، پەروەردەی دروستی یا تەندروستی).هەندێ لە توێژەنەرەکان شیعری فەرکاری و شیعری پەروەردەیی، پێکەوە جووت دەکەن و پێیان وایە، کە هەردووکیان هەمان مەبەستیان هەیە.
زۆربەی شاعیرانی کۆن و تازەمان جۆرەکانی شیعری فەرکاری و پەروەردەییان بۆ منداڵانی کورد نووسیون و دەنووسن و بوونە بەشێکی گرنگ لە شیعرەکانیان.
ئەمەش ئەوە ناگەیەنێت کە ئەدەبی منداڵان، بگەڕێت بۆ وانەی پەروەردەیی و وانەی فەرکردن، لە چێژ و خۆشی و خەیاڵ و جوانی بێوتێنرێتەوە.
مێژووی سەرهەڵدانی شیعری فەرکاری لە ئەدەبی منداڵانی کورد دا، لەسەر دەستی شاعیر و بیرمەندی گەورەی گەلەکەمان (ئەحمەد خانی: ١٦٥٠ـ ١٧٠٧) داهێنرا. کە
لە ساڵی (١٦٨٢) دا لەژێر ناوی (نوبارا بچوکان)دا، کەمەڵێک شیعری فەرکاری بە زمانی کوردی و بە دیالێکتی کرمانجی باکوور بۆ منداڵانی کورد نووسیوە.

دوای ئەویش (شێخ مارفی نۆدێ:١٧٥٢ ـ ١٨٣٧) فەرهەنگەشیعرێکی عەرەبی و کوردی لە ژێر ناوی (ئەحمەدی)دا، کە بۆ شێخ ئەحمەدی کوڕی داینا، بە شیعری فەرکاری بۆ منداڵان دادەنرێت.
من پێم وایە، کە مێژووی شیعری فەرکاری کوردی بۆ پێش (نۆبارا

بچوکان) بگەڕێتەوە، ڕەگ و ڕیشەی لە فۆلکلۆری کوردیدا هەبێت.. گەر بە دوواداچوون و لێکۆڵینەوە لەم بوارەدا بکرێت، دەشێ لە فۆلکلۆری کوردیدا، کە مێژووەکەیان نازانرێت. پسپۆرانی ئەم بوارەمان بتوانن لە مێژووی ساڵەکانیان نزیک ببنەوە.
بەڵام سەرهەڵدانی شیعری فۆرکاری لە جیهاندا، بۆ سەردەمی یۆنانی کۆن دەگەڕێتەوە.
یۆنان لانکەی شارستانی و فەلسەفە و فەیلەسووف و مێژوونووس و شاعیران بوو.
(هیزۆد) ی یۆنانی (لە ناوەڕاستی سەدەی هەشتەمینی پێش زایینی) بە داهێنەری شیعری فۆرکاری لە هەموو جیهاندا دەناسرێت.
لە زۆر لێکۆڵینەوەدا دەربارەی ئەدەبی کۆن، ئەم راستییەیان پشت راست کردۆتەوە.

پرسیار: شیعر بەشێکە لە ئەدەبی منداڵان.. چۆن لە گرنگی شیعر بۆ منداڵان دەڕوانن؟

وەڵام: شیعر یا هۆنراوە یا هەڵبەست یا هۆزان، چوار زاراوەی هاومانا و هاومەبەستن.
هەر چوار وشەکە لە زمانی کوردیدا بەکاردەهێنرێن.. شیعر جوانترین و ناسکترین هونەرە، گرنگترین لقی ئەدەبی منداڵانە.
نزیکترین هونەرە لە دەروونی منداڵانەوە. هەست و خۆشی و چێژێکی تایبەتی بە هۆش و دڵ و دەروونی منداڵان دەبەخشێت.
شیعر ئەندێشەی منداڵان گەشتر دەکات، ئاستی رۆشنبیری گشتی و زانستی و زانیاری و زمانییان دەوڵەمەنتر و فراوانتر دەکات.. هیوادارتر و گەشبینتریان دەکات.. گرنگترین کاریگەری هەیە لەسەر ژیانی ئەمڕۆ و داهاتووی منداڵان. شیعر گەلێ کێشەی دەروونی منداڵان چارەسەر دەکات.. هەر لە رێی شیعری جوانەوە، گەلێ ئامانجی پەروەردەیی دروست دێنەدی.. ئەوە شیعرە فێری منداڵانی کوردمان دەکات، کە هەمیشە دڵسۆزی کورد و کوردستان بن، هاوبەستەبوونیان بە کوردستان ببێت.. ئەوە شیعرە فێری منداڵەکانمان دەکات، کە تێبکۆشن و کۆڵنەدەن، هەمیشە هیوادار و گەشبین بن.

ئەمانە و لە سایەی شیعری جوانی منداڵاندا، بۆ دەیان ئامانجی تری ئەرێنی دێنەدی.
هەر ئەمەش وای کردووە، کە بە چاوێکی رێزەوە لە شاعیرانی منداڵان بڕوانرێت و بە دراوێکی گرانبەهای دەگمەنی بزانن.. چونکە شاعیرانی منداڵان ئەرکێکی زۆر پیرۆز و بەرپرسیارێتییەکی زۆر

هەستیار و چارەنووسازیان لە ئەستۆ گرتوون.
شیعری منداڵان، وەک هەر بابەتێکی تر، پێویستی بە گەشەکردن و داهێنان هەیە. پێویستی بە تەکنیکی تازە و بە ستایلی تازە و شێوازی گوزارشتکردنی تازە هەیە.
بە مەرجێک، لە مەرج و خەسڵەتە تایبەتمەندییەکانی شیعری منداڵان لانەدرێت.

پرسیار: کەی بوو.. بیر لەوە کرایەوە کە شیعر بخرێتە نێو پەرتووکەکانی پرۆگرامی خوێندن بە زمانی دایک لە کوردستاندا؟ کەش بوو بۆ یەکەمین جار بیری لەمە کردەوە؟ چ جۆرە شیعرێکت پێ باشە لە پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی بۆ پۆلەکان هەبن؟

وەڵام: ئەوە نازانم، کە بۆ یەکەمین جار کێ بوو، کێ ئەم دەستپێشخەرییەی کرد، لە چ بەروارێکیشدا، کە شیعر خرایە نێو پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی.. بەڵام لەگەڵ خوێندنی زمانی کوردی لە قوتابخانەکانی کوردستاندا، لەگەڵ دانانی پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی بۆ پۆلە جیاوازەکانی خوێندن، شیعر و چیرۆک و پەخشان بوون بە بەشێکی سەرەکی لە پرۆگرامەکانی پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی، تا ئەمڕۆش، شیعر و چیرۆک و پەخشان، بابەتی وێژەیی و مێژوویی و زانیاری هەمەچەشنە، بەشێکی سەرەکین لە بابەتەکانی خوێندنەوەی کوردی.

لە کاتی کۆماری کوردستان(١٩٤٦) لە مەهاباد. خوێندن بە زمانی کوردی بوو. شیعر و سروود و چیرۆک بەشێک بوون لە بابەتەکانی پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی بۆ پۆلەکان.. قوتابییەکانی قوتابخانەکانی مەهاباد، لەکاتی ریزبوونی بەیانیان سروودی "ئەی ڕەقیب" یان دەوت.. کە لەو ساڵەوە تا ئەمڕۆ بووە بە مارشی نەتەوەیی کورد و بەیانیان لە هەموو قوتابخانەکاندا بە کۆمەڵەیی بە ئاوازەوە دەوترێت.
بە رای من پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی بۆ پۆلەکانی قوتابخانەی بنەڕەتی، بەپێی (قۆناغەکانی تەمەنی منداڵان) بە هەموو جۆرە شیعرێک بڕازێنرێتەوە باشە، چونکە هەر جۆرە شیعرێک سوود و مەبەستی خۆی هەیە.. بە تایبەتیش من پێم خۆشە، کە شیعر و سروودە نیشتمانییەکانمان، پشکی شێریان هەبێت لە شیعرەکانی نێو پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی پۆلەکانی قوتابخانەی بنەڕەتیدا، تا منداڵانی کوردمان خۆشەویستی و پەرۆش و سۆزداری و هاوبەستەبوونێکی زیاتریان بۆ کورد و کوردستان ببێت.

ئەوەش زۆر بە گرنگ و پێویست دەزانم، کە پێویستە لە نێو ئەندامانی لیژنەکانی دانان و ئامادەکردنی پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردیدا، بە هەموو پۆلەکانی قوتابخانەی بنەڕەتی، شاعیر و چیرۆکنووسێکی بە توانا و ناسراوی بواری ئەدەبی منداڵان هەبن، ئەوان باشتر دەزانن، کە بۆ هەر قۆناغێکی منداڵی چ جۆرە شیعر و چیرۆکێکی منداڵان لە هەموو روویەکەوە لەبارن و گونجاون.. شایەنی باسیشە، کە زۆربەی شاعیران و چیرۆکنووسان و شانۆنووسانی بواری منداڵان مامۆستان. ئەوان زیاتر لە جیهانی پاک و بێتاوانی منداڵانەوە نزیکن و زیاتریش لە خەیاڵ و لە هیوا و خەون و خواست و لە زمانیان تێگەیشتوون.

بەداخەوە، لە نێو پەرتووکەکانی خوێندنەوەی پۆلەکانی ئێستای قوتابخانەی بنەڕەتی لە باشووری کوردستاندا، هەندێ شیعر و چیرۆک و بابەتی تر دانراون، کە لە رووی فۆرم و ناوەڕۆک و مەبەستەوە، لاوازن و هەڵەیان تێدان.. بۆیە بەپێویستی دەزانم، کە سەر لە نوێ لە لایەن لیژنەیەکی شارەزا و بە ئەندامێتی شاعیر و چیرۆکنووسانی منداڵانی کوردمان، بە سەرجەم پەرتووکەکانی خوێندنەوەی کوردی قوتابخانەی بنەڕەتیدا، بە وردی پیاندابچنەوە و بژاریان بکەن لە هەموو هەڵەیەکی زمانی و زانیاری، جوان پاکیان بکەنەوە. بابەتە نەگونجاوەکانیش لابەن و بابەتی گونجاوی تر بخەنە شوێنیان.

پرسیار: چۆن بوو بیرت لەوە کردەوە کە بۆ منداڵان بنووسی؟ لە کەیەوەش شیعر بۆ منداڵان دەنووسی؟ تا ئێستا چەند پەرتووکت بۆ منداڵانی کورد چاپکردوون؟

وەڵام: هەر لە منداڵییەوە خولیای خوێندنەوە و نووسین بووم و بوون بە بەشێک لە ژیانم.. لە پۆلی پێنجەمی قوتابخانەی سەرەتایی بووم، سەر لە بەیانیان رۆژانی هەینی زۆر بە پەرۆشەوە، گوێم لە بەرنامەی (باخچەی منداڵان) دەگرت، کە لە رادیۆی کوردی لە بەغدا، خوالێخۆشبوو مامۆستا (رەمزی قەزاز) بۆ منداڵان ئامادەی و پێشکەشی دەکرد، بە بابەتی هەمەڕەنگەی خۆش دەیڕازاندەوە و بە زمانێکی پاراو و ئاسان و شیرینی کوردی پێشکەشی دەکرد.
لە میانەی ئەم بەرنامەیەوە، هۆگری بابەتی منداڵان بووم.. کە بووشم بە مامۆستا، ئەو هەلەم بۆ ڕەخسا، کە لە جیهانی پاک و سەیر و سەمەر و پڕ لە هیوای سەوز و خەونی شیرین و ڕاز و نیازی پاک و خەیاڵی فراوانی منداڵانی کوردمان نزیک ببمەوە. لە زمانی شیرین و لە فەرهەنگی زمانیان، لە ئارەزوو و خولیا و لە بەهرە و

پێداویستییەکانیان زیاتر تێبگەم.. بە تایبەتیش بۆ ماوەی پێنج ساڵ لە چەند قوتابخانەیەکی شاری کەرکوکی کوردستانی، وانەی زمانی کوردیم دەوتەوە. دوایی بە زۆرداری خوێندنی کوردییان هەڵوەشاندەوە و گۆڕییان بە عەرەبی.. گەلێ شیعری نیشتمانی کوردی و چیرۆکی کوردیم بۆ قوتابییەکانم دەخوێندەوە و دەگێڕانەوە. دواتریش خۆم کۆمەڵێک شیعر و چیرۆکم بۆ نووسین و بۆیانم دەخوێندنەوە.

یەکەمین شیعرم بۆ منداڵان (سروودی من) بوو، کە لە ساڵی (١٩٧٠)دا نووسیم. بە دەنگی قوتابییەکی زۆر دەنگخۆشی قوتابخانەکەم (مەشخەڵ) کە ناوی (عەبدولکەریم عەلی باوە ـ ماوەیەکی زۆرە لە نەمسا دەژی) برا گەورەکەی ئاوازی بۆ دانا و تیپی موزیکی کەرکوک وابزانم (تیپی سەلاق)یان ناو بوو، موزیکیان بۆ دەژنی، تیپی سروودی قوتابخانەی (مەشخەڵ)ی کوڕان و (هیوای) کچانیش، کە من و مامۆستا (فەخریە عەبدولڕحمان بەرزنجی) تیپێکی هاوبەشی سروودی کوردیمان پێکهێنا بوو، لەگەل عەبدولکەریم عەلی باوەدا، ئەو سروودەی منیان، بۆ ماوەی سێ ئێواران لەسەر شانۆی هۆڵی شارەوانی شاری کەرکوک، پێش نمایشکردنی شانۆی (دایکی شەهید) پێشکەشیان دەکرد. ئەمە بوو بە سەرەتا و بە هاندەرم بۆ ئەوەی درێژە بە نووسینی شیعرو بە ئەدەبیاتی منداڵانی کورد بدەم.

لە ساڵی (١٩٨٤) بۆ (١٩٩٤) لە تەلەفزیۆنی کەرکوک، هەفتانە بۆ ماوەی نیو کاتژمێر، بەرنامەی (جیهانی منداڵان)م ئامادە دەکرد کە (سۆزان) ی کچم و چەند قوتابییەکی ترم پێشکەشیان دەکرد.. (سۆزان) تەمەنی نۆ ساڵان بوو کە بچووکترین پێشکەشکەری بەرنامە بوو لە تەلەفزیۆندا) بینەرێکی زۆری منداڵانی کوردمان هەبوون. لە ڕێی ئەم بەرنامەیەوە خزمەتێکی باشی ڕۆشنبیریی منداڵانی کوردم کرد.
لە بەرواری (٢٥/١٠/٢٠٠٦) لە نەرویج، بۆ یەکەمین جار (کۆمەڵەی منداڵانی کورد)م دامەزراند.. سەرنووسەری گۆڤاری (کوردیلەکان)یش بووم، کە ئۆرگانی ئەم کۆمەڵەیە بوو.. تەنها پێنج ژمارەمان لێی دەرکرد.
تا ئەمڕۆش بە پێی توانام لە بواری ئەدەبی منداڵاندا، درێژە بەم خزمەتە پیرۆزە دەدەم.

تا ئێستا شەش پەرتووکم چاپکردووە.. سێیان بۆ منداڵان، کە ئەمانەن:
١ـ هەڵەشەیی.. چیرۆکێکی درێژە بۆ منداڵان. ساڵی(١٩٧٠) لە بەغدا

چاپم کردووە.
٢ـ سروودی من.. کۆمەڵێک هۆنراوەیە بۆ منداڵان.. کەرکوک (٢٠١٣)
٣ـ گۆڵزاری چیرۆک بۆ منداڵان.. سی و سێ چیرۆکە.. کەرکوک (٢٠١٩)

لە زۆربەی گۆڤارە کوردییەکان و لە سایتە ئەلیکترۆنییەکاندا، بە دەیان نووسینی بابەتی هەمەچەشنەم بڵاوکردوونەتەوە، بە تایبەتیش دەربارەی ئەدەبی منداڵان و پەروەردەی منداڵان.. کۆمەڵێکیش چیرۆک و هۆنراوەشم بۆ منداڵان لە گۆڤارەکانی منداڵان کە لە کوردستاندا دەردەچن بڵاوکردوونەتەوە.

پرسیار: م. ڕەزا شوان، بەڕێزت ساڵانێکی زۆرە لە دەرەوەی کوردستان دەژی، ئەوەندەی ئاگاداربی، ئەدەبی منداڵان لە نێو گەلان و وڵاتانی ئەوروپا بە گشتی چۆنە؟ بە تایبەتیش شیعری پەروەردەیی؟

وەڵام: گەلان و وڵاتانی ئەوروپا، وەکوو گەلی کورد، ماف زەوتکراو و وڵات داگیرکراو نین.. ئەوان خاوەنی دەسەڵات و دەوڵەتی خۆیانن، لە زووەوە ئازادی و دیموکراتیان تێدا بەرجەستە بوونە.. نەک تەنیا لە ئەدەبی منداڵاندا، بەڵکو لە هەموو بوارەکان و لە هەموو روویەکەوە پێشکەوتوون و لە پێشەوەی ئەمە دان.
ئەدەبی منداڵان، بە هەموو لق و لایەنەکانییەوە، پێشکەوتووە و لە پێشکەوتن دایە.
شیعری منداڵانیش، هەموو لایەنەکانی شیعری لە خۆگرتوون، بە شیعری پەروەردەیی و فێرکاریشەوە.. لە هەر شار و شارۆچکەیەکدا، لە هەر گەڕەکێکدا، لە هەر گوندێکدا، لە هەر ماڵێکدا، لە هەر ژوورێکی منداڵاندا، لە هەر قوتابخانەیەکدا، لە هەر پۆلێکی خوێندندا، کتێبخانەیان تێدان، بە سەدان و بە هەزاران پەرتووک و گۆڤاری هەمەڕەنگ و هەمەبابەتیان بۆ منداڵان تێدان، تەنانەت پەرتووکیان تێدایە بۆ منداڵانی یەک ساڵانیش چاپکراون.. رۆژانەش لە هەر شارێکدا، منداڵانی سێ و چواری باخچە دەبرێن بۆ بەشی منداڵان لە پەرتووکخانەی گشتیدا، کە بە دەیان پەرتووکی رەنگاوڕەنگی وێنەداری گونجاو دەخەنە بەردەستیان و هەر لە منداڵییەوە هەڵگری خوێندنەوەیان دەکەن و بە پەرتووک ئاشنایان دەکەن.

خۆزگەی ئەوە دەخوازم، کە ئێمەی کوردیش چاو لەوان بکەین و هەر لە منداڵییەوە منداڵەکانمان لەسەر خوێندنەوە رابهێنین و بە پەرتووک و گۆڤارەکانی منداڵان ئاشنایان بکەین.. وەکوو دەڵێن: ”فێربوون لە بچووکیدا.. وەک نەخشی سەر بەرد وایە”

پرسیار: چیت پێ باشە دەربارەی ئەدەبی منداڵان بیڵێیت..؟ یان چیت هەیە بە شاعیران و نووسەرانی بواری ئەدەبی منداڵان؟

وەڵام: گەلێ شت هەیە گەر بمانەوێت باسی بکەین.. زۆر بە کورتی و بە چڕی باس لە هەندێ ڕا و بۆچوون و پێشنیاری خۆم دەکەم.
پێویستە نووسەرانی بوارەکانی ئەدەبی منداڵان، شاعیر و چیرۆکنووس، یا شانۆنووس، پێش هەموو شتێک دەبێ ئەوە بزانن کە بۆ منداڵان دەنووسن، نووسینەکانیشیان بە پێی قۆناغەکانی تەمەنی منداڵی بن، چونکە هەر قۆناغێک زمان و تایبەتمەندی خۆی هەیە.
پێویستە شارەزای دەروونناسی منداڵان بن، ئاگاداری فەرهەنگی زمانی منداڵان بن.

ئەدەبی منداڵان زانیاری و هونەرە، هەر کارێکی هونەریش شێواز و بنەمای هونەریی هەیە. پێویستە نووسەرانی ئەدەبی منداڵان، چ شاعیران یا چیرۆکنووسان، شیعرەکانیان و چیرۆکەکانیان بە شێوازێکی ئاسان و سووک و بە گرە و گەڕ و بە کوردییەکی پەتی و ناسک و شیرین و ڕەوان دابڕێژن.. پێویستە لە خواست و ئارەزوو و خەیاڵی منداڵان نابەڵەد نەبن.. هەمیشە هیوا و گەشبینی و خۆشەویستی و کوردستان پەروەری و لێبووردن و یەکتری قبووڵکردن، بخەنە دڵی منداڵانی کوردمانەوە.. پێویستیشە کۆتایی بابەتەکانیان بە خۆشی کۆتایی پێبهێنن و تراژیدی نەبن.
هانی منداڵانی کوردمان بدەن، بە ئەوپەڕی ئازادییەوە گوزارشت لە بیر و لە ئەندێشەی خۆیان بکەن و شەرم نەکەن بە ڕاشکاوی ئەوەی لە دڵە قنجەکانیاندایە دەریان ببڕن.

هانیان بدەن خۆیان شیعر و چیرۆک و پەخشان بنووسن، ڕێز لە نووسینەکانیان بگرن و ئافەرین و دەستخۆشیان لێبکەن و پاداشت و خەڵاتی گونجاویان پێشکەش بکەن.
پێویستیشە نووسەرانی منداڵان داهێنەربن و واز لە چاولێکەری و لە لاسایی کردنەوە و لە ئامۆژگاری وشکی تەڵقین ئاسایی بهێنن. ئەوەش بزانن کە منداڵانی ئەمڕۆمان لەگەڵ منداڵانی سەدەی ڕابردووماندا جیاوازن. هیوا و خەون و خواست و پێداویستییەکانیشیان ، هەمان خواست و پێداویستییەکانی ئەوان نین.. منداڵانی نەوەی ئەمڕۆمان زۆرزانتر و وریاتر و ڕۆشنبیریتر و چاوکراوەترن.. نەوەی تەلەفزیۆنی ڕەنگاوڕەنگ و ئینتەرنێت و ئایپاد و داهێنانی شتی سەیر و سەمەرەن.. پێویستە نووسەرانی نوێش هاوچەرخ و نوێخواز و داهێنەربن.. بەردەوام بخوێننەوە بە تایبەتیش لە بواری ئەدەبی

منداڵاندا.

پێویستە وەزارەتی ڕۆشنبیری کوردستان، لایەنی کەمەوە ساڵی پەنجا پەرتووکی شیعر و چیرۆک و شانۆ و پەرتووکی وەرگێڕاو بۆ منداڵانی کوردمان چاپ بکات.
خەڵاتی نووسەرانی ناسراوی ئەدەبی منداڵان بکات.. دوای ئەوەی کە لیژنەیەکی پسپۆری ئەم بوارە بڕیار لە شایەنی چاپکردنی پەرتووکەکان و لە نووسەران دەدەن.
ڕەخنەی ئەدەبیشمان لە بواری ئەدەبی منداڵاندا، بە نرخی نەبوونە، ئەمەش هۆکارێکی سەرەکییە لە دواکەوتنی ئەدەبی منداڵانی کورد.. چونکە ڕەخنە هۆکارێکی گرنگە بۆ هەڵسەنگاندنی نووسینەکان و بە پێشکەوتنی ئەدەبی منداڵان.
ناشبێت ڕێ بە چاپکردنی نووسینی لاواز و کاڵوکرچ بۆ منداڵان بدرێت.
تا ئێستاش (یەکێتی نووسەرانی کورد) وەکوو پێویست ئاوڕیان لە ئەدەبی منداڵانی کورد نەداوەتەوە.. بۆیە من پێشنیاری ئەوە دەکەم، کە لە لایەن نووسەرانی بواری ئەدەبی منداڵانی کوردەوە (یەکێتی نووسەرانی منداڵانی کورد) یان بە ناوی (یەکێتی نووسەرانی منداڵانی کوردستان) دابمەزرێنین.. کە ببێت بە چەترێکی ئەدەبی بۆ هەموو نووسەرانی ئەم بوارە.. دەتوانێت خزمەتێکی زیاتر و پوختر بە ئەدەبی منداڵانی کوردمان بکات.

تا ئێستا ئەم پێشنیارەم لای چەند نووسەرێکی ئەم بوارە باسکردووە.. هەموویان لەگەڵ دامەزراندنی ئەم یەکێتییەدان.. پێشم باشە بۆ ئەم مەبەستە کەمپینێک ڕابگەیەنین، تا بزانین چەند نووسەری ئەدەبی منداڵان، هاوڕان و لەگەڵ دامەزراندنی (یەکێتی نووسەرانی منداڵانی کوردستان) دان.
لە کۆتاییدا، هیوادارم کە ئەدەبی منداڵانی کورد، گرنگی و بایەخێکی زیاتری پێبدرێت.
زۆریش سوپاسی ئێوەی بەڕێز دەکەم، بۆ ڕەخساندنی ئەم دیدارە لە بارەی ئەدەبی منداڵانی
کوردهوه.

-___________________

ناوی (ڕەزا ساڵح عەلی)یە، بە (ڕەزا شوان) ناسراوە، لە ساڵی (١٩٤٦) لە دێی (گۆگجە) لە ناوچەی (شوان)ی سەر بە پارێزگای (کەرکوک) لە دایک بووە.. لە ساڵی (١٩٥٢) وەوە، لە شاری کەرکوک نیشتەجێ بوونە.. لقی وێژەی

قوتابخانەی ئامادەیی لە کەرکوک تەواوکردووە.. لە ساڵی (١٩٦٨) دا، پەیمانگای ئامادەکردنی مامۆستایانی لە شاری (باقوبە ـ دیالە) تەواو کردووە.

لە بەرواری (٩/٣ / ١٩٦٩) دا،کراوە بە مامۆستای (قوتابخانەی بادەوای سەرەتایی) لە دێی (بادەوا)ی سەر بە ناحیەی (لەیلان ـ کەرکوک).. دوای ساڵێک لە (١٩٧٠) دا، گوێزراوەراوە بۆ شاری کەرکووک، لە قوتابخانەی (مەشخەڵی سەرەتایی کچان) وانەی زمانی کوردی و بیرکاری گوتووەتەوە.. لە ساڵی (١٩٨٠)دا، گواستراوەتەوە بۆ (قوتابخانەی عائیشەی تەکەڵاو) لە گەڕەکی (ڕەحیماوا)ی کەرکوک.. لە هەمان کاتدا لەم قوتابخانانەش موحازەرەی وانەکانی مێژوو و زانیاری کوردی گوتووەتەوە، لە (ناوەندی یانزەی ئازاری ـ کچان) لە (ناوەندی مەیسەلونی ـ کچان) لە (ناوەندی ئیمام قاسمی ـ کوڕان) لە (قوتابخانەی سەرەتایی ئیمام قاسمی ـ شەوان). کە لە بەیانییەوە تا کاتژمێری نۆی شەو وانەی گوتووەتەوە.

لە ساڵی (١٩٩٠ ـــ ١٩٩٥) کراوە بە (جێگری بەڕێوەبەری قوتابخانەی ١٤ی ڕەمەزان) لە کەرکوک، بەعسییەکان تەنگیان پێ هەڵچنیوە, کە بیکەن بە بەڕێوەبەری قوتابخانەیەک لە ڕەحیماوا، بەو مەرجەی ببەت بە بەعسی.. ڕەتی کردۆتەوە و بە ڕاشکاویی پێی گوتوون: گەر بمکەن بە بەڕێوەبەری پەروەردەی کەرکوکیش نابم بە بەعسی، ناچاربووە, کە لەسەر داوای خۆی، لە ساڵی (١٩٩٥) دا خانەنشینی بکەن.

لە ساڵی (١٩٧٠) وە ـ تا خانەنشین بووە، ئەندامی (سەندیکای یەکێتی مامۆستایانی کوردستان ـ لقی کەرکوک) بووە.

لە ساڵی (١٩٩٦)وە، کوردستانی بەجێهێشتووە و ماوەیەک لە تورکیا و لە ئەڵمانیا و دوایی ڕووی لە نەرویج کردووە. لە (١٩٩٩) وە، لەگەڵ خێزان و منداڵەکانی لە وڵاتی نەرویج دەژین.

لە نەرویجدا لە ساڵی (٢٠٠٠ ـــ ٢٠٠٢) مامۆستای زمانی کوردی (زمانی دایک) بووە لە چەند قوتابخانەیەکی سەرەتایی و ناوەندی لە شاری (ڤەس) و لە شاری (بەرگن) لە (نەرویج) بە زمانی کوردیی وانەی بە منداڵانی کورد گوتووەتەوە.

لە ساڵی (٢٠٠٤) دا، لەگەڵ دوو مامۆستای تر و چەند قوتابییەکی کورد (ڕادیۆی کوردستان) یان، لە شاری بەرگن لە نەرویج کردەتەوە،

کە رادیۆیەکی لۆکاڵی بووە، هەفتانە دوو کاتژمێر بە کوردی پەخشیان کردووە، بە ماوەی ساڵێک ئەم رادیۆیە بەردەوام بووە.. هەموو پرۆگرام و بەرنامەکانی خۆی ئامادەی کردووە و بەرنامەی تایبەتی خۆشی هەبووە.

نزیکەی (١٥) ساڵیش فەرمانبەر بووە لە کۆمپانیایی خێرخوازیی (فری تێکس) و لە دایرەی (بەرگنتەرمینالە پۆست) دا دایرەی پۆستی سەرکی بەرگن، لە (٣٠/٦/٢٠١٨) دا خانەنشین کراوە.

لە ساڵی (١٩٦٧)دا، بۆ یەکەمین جار نووسینێکی لەژێر ناوی(لە سایەی زانیاریدا) لە رۆژنامەی (الاخبار) دا، کە لە (بەغدا) دەردەکرا بڵاوکردۆتەوە.. کە لاپەڕەیەکی بە زمانی کوردیی دەردەچوو.

لە ساڵی (١٩٦٧) ەوە تا ئەمڕۆ، لە گۆڤار و لە رۆژنامەکان ولە رۆژنامە ئەلیکترۆنییەکانی ئێستاشدا، بە دەیان نووسینی هەمەچەشنەی، بە زمانی کوردیی و بە عەرەبی بڵاوکردۆتەوە ، بە تایبەتیش دەربارەی منداڵان، بابەتی پەروەردەی منداڵان، بواری ئەدەبی منداڵان، هونراوە و چیرۆک بۆ منداڵان، زیاتر حەزی لە خزمەتکردنی بواری (ئەدەبی منداڵان)ە.. تا ئەمڕۆش لەم بوارەدا درێژە بە نووسین و بڵاوکردنەوە دەدات.

لە ساڵی (١٩٧٠ـــ ١٩٧٣)بە ناوی خوازراوی (هیوا شوان)ەوە. خۆبەخشانە (پەیامنێری رۆژنامەی هاوکاری) بووە لە کەرکوک.

لە ساڵی (١٩٧٠) دا، بووە بە ئەندامی یەکێتی نووسەرانی کورد و لە یەکەمین کۆنگرەشیدا، کە لە هاوینی (١٩٧٠) لە بەغدا بەسترا، بەشداربووە.. لە ساڵی (١٩٧١)یشدا، ئەندامی دەستەی دامەزرێنەر و ئەندامی هەڵبژێراوی یەکەمین دەستەی بەڕێوەبەری (یەکێتی نووسەرانی کورد ـ لقی کەرکوک) بووە، کراوە بە بەرپرسی دارایی.

لە ساڵی (١٩٨٤ـــ ١٩٩٤) بۆ ماوەی (١٠) ساڵ لە (تەلەفزیۆنی کەرکوک ـ بەشی کوردی)دا، ئامادەکاری بەرنامەی(جیهانی منداڵان) بووە.. کە بەرنامەیەکی هەفتانەی نیو کاتژمێری بوو. لە رێی ئەم بەرنامەیەوە، خزمەتێکی زۆری بە رۆشنبیریی و ئەدەبی منداڵانی کوردیی کردووە.

پرۆفایل:

لە (٢٥ ــ ١٠ ــ ٢٠٠٦) دا بۆ یەکەمین جار لە (نــەرویج) دا، کۆمەڵــەیەکی دامەزرانــدووە، بە ناوی (کۆمەڵەی منداڵانی کورد / لە نەرویــج) هەر بە نــاوی ئەم کۆمەڵەیەوە، گۆڤارێکی وەرزیــان بە نــاوی (کوردیلەکــــان) ەوە، بە زمــانی کــوردیی و نەرویجــی بۆ منــداڵانی کــورد دەرکــردووە، کە پێنــج ژمارەیــان لێ دەرکــردووە.. سەرنووسەری ئەم گۆڤارەش هەر خۆی بووە.

لە ســاڵی (١٩٦٨) دا، چەنــدین خەڵــاتی(قوتــابی دەرچــووی یەکەمــی پەیمانگای ئامادەیی مامۆستایان ــ لە باقــوبە ــ دیالە) وەرگرتووە.

لە ساڵی (٢٠٠7)دا، لە (پێشبرکێی ئەدەبی منداڵان) دا، کە لە لایەن (وەزارەتــی رۆشنــبیریی هەرێمــی کوردســتان) ەوە ســازکرا.. بەشداری کردووە.. دوو خەڵاتی یەکەمینی لە (هۆنراوە) و (چیرۆک) بۆ منداڵان وەرگرت.. کە لەلایەن وزیری رۆشنبیریی خوالێخۆشبوو مامۆستا (فەلەکــەدین کاکــەیی) یەوە، پێشکەشی کــرا.

لە ساڵی (٢٠١٢) دا لە ساڵڕۆژی (١١٤) ی رۆژنامەگەریی کوردیی(لقی کەرکوکی سەندیکای رۆژنامەنووسانی کوردستان)، (قەڵغــانی رۆژنامەنووسانی کوردستان) یان پێ بەخشیوە.

لە زۆربەی گۆڤــار و رۆژنامەکــانی کوردســتاندا بــابەتی هەمەڕەنگەی بڵــاوکردۆتەوە لەوانەش لە: (بەیـــان، هاوکـــاری، رۆژی کوردســتان، الاخبــار، رەنگیــن، تەندروســتی و کۆمەڵ، ژیــن، گــزنگ، پەپــولە، سفــەرە، رووداوی منــداڵان، پــەروەردە، جەلانــە، رۆژی سولێــمانی، کۆمــاری رۆژ، بانــەرۆژ، شــیکار، هــەواڵ نیوز، کوردســتانی نــوێ، گــوڵان، سیروان، … هتد).

بە زمانی نەرویجیش لە رۆژنامەی (هــەردەلانــد) و گۆڤــاری (لاوق) دا، چــیرۆکی منداڵان و پەنــدی کوردیی بڵاوکــردوونەتەوە.

تا ئێستاش لە (رۆژنامە ئەلیکترۆنییەکان) دا، بەردەوام بابــەتی هەمەڕەنگە بڵاودەکاتەوە، بە تایبەتیش لە بواری ئەدەبی منداڵان و بواری پەروەردەی منداڵانــدا.

تا ئێستا شەش کتێبی نووسیوە و چاپی کــردووە.. کە سیانیان بۆ منداڵانــن.